

Tervetuloa Hiihtomuseoon!

Ohjeita museovierailua varten

Oppilaat ovat koko museovierailun ajan opettajan vastuulla. Museon avoinnapidon henkilökunnalta voi kysyä neuvoja ja he opastavat toimintaosaston laitteiden käytössä.

1. Saapuessasi museoon tulet museon sisääntuloaulaan, josta löytyy lipunmyynti ja informaatiopiste.
 2. Vaatteiden säilytystilat ovat vastapäätä lipunmyyntipistettä. Sieltä löytyvät myös lukittavat lokerot, joihin pitää jättää reput ja isommat laukut museokäynnin ajaksi.
 3. Museon WC-tilat löytyvät vaatteiden säilytystilan vierestä oikealta.
 4. Sisääntulokerroksessa on käytettävissä tarpeen vaatiessa myös hissi yläkerran näyttelytiloihin. Pohjakerroksen näyttelytiloihin on portaikossa tuolihissi. Jos tarvitset hissiä, kysy apua museon asiakaspalvelijoilta lipunmyynnistä. Sisääntuloaulassa sijaitsee myös museokauppa.
 5. **Ensimmäisessä kerroksessa** on perusnäyttely Hiihdon henkeä. Näyttelyyn siirrytään toimintaosastolta vasemmalla olevasta liukuovesta. Toimintaosastolla on mäkihyppysimulaattori.
- Toisessa kerroksessa** sijaitsevat vaihtuvan näyttelyn näyttelysali, parvi ja Nuoska-tila. Yläkerran näyttelytilaan siirrytään portaita pitkin tai tarpeen vaatiessa hissillä.
- Pohjakerroksessa** sijaitsee lumiluolamaisessa näyttelytilassa Sisulla sankariksi -näyttely. Näyttelytilaan siirrytään portaita pitkin tai tarpeen vaatiessa portaissa sijaitsevalla tuolihissillä.
6. Näyttelytiloissa esineet ovat suojassa lasiseinäisissä vitriineissä. Vitriinit eivät kestä nojailua, joten vältä sitä! Näyttelytilassa on myös kohteita, joita voi kokeilla.
 7. Tehtäviä tehdessäsi jätä tilaa myös toisille ja tarkastele esinettä tai teosta kauempaa. Näyttelytilojen vitriinejä tai seiniä ei voi käyttää kirjoituslustoina.
 8. Liiku ryhmän mukana ja noudata opettajan ohjeita. Siirry rauhallisesti paikasta toiseen, älä juokse. Näin huomioit myös muut museokävijät.
 9. Museossa ei tarvitse olla täysin hiljaa, vaan voit myös kysyä ja keskustella, kunhan noudatat annettuja ohjeita. On kohteliasta myös pitää kännykkä kiinni tai äänettömällä museovierailun ajan.

Vierailun aikatauluehdotus

Aikataulut ovat ohjeellisia. Niiden noudattaminen on suotavaa erityisesti silloin, kun museossa on samaan aikaan kaksi kouluryhmää.

Jos vierailulla on yhtä aikaa kaksi ryhmää, toinen aloittaa A-osasta (perusnäyttely ja toimintaosasto) ja toinen B-osasta (maastoreitti ulkona tai tehtävät Nuoska-tilassa) ja noin 45 minuutin kohdalla vaihdetaan.

Vierailun ajaksi on käytössä perusnäyttelyyn liittyviä toimintakortteja. Ulkona tapahtuvalle reitille on omat ohjeet tai maastoreitin vaihtoehtona tehtäviä Nuoska-tilassa.

A-osa

Sisääntulokerroksessa Salpausselkä elää -mediateos

10 min

Hiihdon henkeä -perusnäyttely

- Vaihtoehto 1: Valkoiset toimintakortit

tai

- Vaihtoehto 2: Tutustuminen näyttelyyn opettajan johdolla oheismateriaalin avulla

Toimintaosaston mäkihyppysimulaattori

35 min

B-osa

Ulko-osuus: Maastoreitti Salpausselän maisemissa

45 min

(ohjeet ja kartta toisessa tiedostossa)

TAI

Sisäosuus: Maastoreitin korvaavia tehtäviä yläkerran Nuoska-tilassa

- ohjeet tässä tiedostossa, materiaalit museolta (tutustuttavana myös tässä materiaalissa)

Yhteensä 90 min

Sisääntulokerros

Hiihdon henkeä -perusnäyttely

Tutustutaan yhdessä oppilaiden kanssa Hiihdon henkeä -perusnäyttelyyn. Näyttelyn kiertosuunta on liukuovista myötäpäivään.

Voitte tutustua näyttelyyn joko vaihtoehto 1. tai 2 mukaan

Vaihtoehto 1. Toimintakortit

- Ideana on kiertää näyttelyä etsien ja tutkien toimintakorttien tuella. Korteissa on osittain samoja kysymyksiä, mutta ne ovat eri järjestyksessä eri korteissa, jotta ainakin aloittaessa ryhmät aloittavat eri kysymyksillä.
- Tarkoituksena on tutustua, pohtia ja tehdä havaintoja, ei etsiä "oikeita vastauksia". Opettaja voi halutessaan jutella löydöksistä esim. koulussa jälkeen päin yhteisesti.
- Korteja käytetään pareittain tai pienissä ryhmissä. Osassa ohjataan menemään tietyn esineen luo, osassa vitriinin saa valita kortissa kerrottujen ehtojen mukaisesti.
- Tehtävät ovat vaativuudeltaan erilaisia ja vievät eri pituisen ajan, joten ei kannata kilpailla siitä, kuka ehtii suorittaa suurimman määrän tehtäviä.

Ennen korttien jakamista

- Oppilaille kannattaa kertoa yhteisesti, miten museoesineistä saa tietoa: esineestä kerrotaan joko heti sen vieressä tai sitten lähellä olevassa tietotaulussa esineen kohdalla olevan numeron mukaisesti (näyttelytilassa voidaan katsoa esimerkki).
- Kannattaa varmistaa, että kaikki tietävät, mikä on "vitriini" (sanaa käytetään tehtävissä).
- Voitte tehdä näyttelyssä aluksi pikakierroksen yhdessä. Pikakierroksen tarkoitus on saada kuva siitä, millainen tila on ja mitä kaikkea siellä on. Pikakierroksen aikana ei kuitenkaan pysähdytä katsomaan tarkemmin, vaan pysytään liikkeellä koko kierroksen ajan.

Vaihtoehto 2. Tutustutaan näyttelyyn opettajan johdolla

Perusnäyttelyssä on nostettu esiin yhdeksän pääotsikkoa, joiden tärkeimmät sisällöt on kuvattu seuraavilla sivulla:

- Suksien ja sauvojen historiaa
- Hiihtäminen koulussa
- Nykyajan hiihtäjän varusteet
- Armeija suksilla
- Kilpahiihdon eri vaiheet
- Kisamuistoja
- Mäkihyppyä tyylillä
- Kultaa ja kunniaa
- Ampumahiihto ja alppilajit

Hiihdon henkeä opettajan johdolla

Suksien ja sauvojen historiaa

- Suomessa on pitkä ja luminen talvi, jonka aikana tiettömässä maastossa on ollut vaikea kulkea jalkaisin.
- Talviseen metsästämiseen ja paikasta toiseen siirtymiseen tarvittiin kulkuvälineitä. Suksi sopi tähän tarkoitukseen mainiosti
 - Vertaillaan, miten muinaissuksi eroaa nykyajan suksesta. Huomioi eripariset sukset (lyly ja kalhu) ja tasapitkät sukset
- Sauvat: hiihtäessä on käytetty kahta tai yhtä sauvaa riippuen siitä onko ollut paljon muuta kannettavaa, ja siitä mikä matkan tarkoitus on (esim. yhdistetty keihäs-sauva jolla on metsästetty)

Hiihtäminen koulussa

- Vitriinissä on lasten hiihtovarusteita 1950-luvulta
 - Vertaillaan varusteita tämän päivän varusteisiin.
 - Keskustellaan esim. osallistuvatko oppilaat koulussa tai vapaa-ajalla hiihtokilpailuihin.
 - Käyvätkö oppilaat talvisin perheen kanssa hiihtämässä?

Nykyajan hiihtäjän varusteet

- Vitriinissä on nykyajan urheilijan tai aktiiviharrastajan käyttöön suunniteltu tekninen asu, joka lukee urheilusuorituksen aikana kehossa tapahtuvia muutoksia, jotka tallentuvat älylaitteelle.
- Tekniset asut ovat myös miellyttäviä päällä, koska ne hengittävät ja pitävät ihon kuivana.
 - Voidaan vertailla varusteita mediateoksessa nähtyihin tai läheisessä vitriinissä oleviin vanhempiin hiihtovarusteisiin ja niiden materiaaleihin.

Armeija suksilla

- Vitriinissä istuu armeijan sotilas tauolla. Sotilaalla on lumipuku päällään, jotta hän hiihtäessä erottuisi mahdollisimman vähän lumisessa maastossa.
- Armeijan lentojoukot käyttivät kokoontaitettavaa suksea, se mahtui paremmin i lentokoneeseen kuin tavallinen pitkä suksi.

Kilpahiihdon eri vaiheet

- Ensimmäiset hiihtokilpailut Suomessa käytiin tasamailla kuten pelloilla, järven- tai meren jäällä Tasamaahiihdossa suosittiin kapeaa ja pitkää suksimallia, jolta tähdättiin hyvään vauhtiin
- Murtomaakilpailuja eli maastohiihtokilpailuja on järjestetty Salpausselällä jo miltei sadan vuoden ajan.

Kisamuistoja

- Kisamuistot ovat tärkeitä muualta tulleille kisakävijöille.
 - Vitriinin kisamuistoesineet on numeroitu ja selitykset löytyvät vitriinilasissa olevasta luettelosta. Esimerkiksi tässä kohdassa voi helposti harjoitella, miten museoissa löytää tietoa esillä olevista esineistä.
 - Keskustelua kisamaskoteista esim. Millaisia kisamuistoesineitä vitriinissä on? Onko oppilailla kotona jostakin urheilukisoista peräisin oleva kisamaskotti? Onko joku vitriinissä olevista esineistä tuttu?

Mäkihyppyä tyylillä!

- Lahden Hiihtoseura (LHS) on tunnettu menestyneistä mäkihyppääjistään. Mäkihyppy oli erityisesti lahtelaisten urheilulaji.
- 1950- ja 1960-luvulla lahtelaiset mäkihyppääjät esiintyivät viininpunaisissa pipoissa ja paidoissa, joista tuli nimitys "punapaidat" (villapaita esillä vitriinissä).
- 1970-luvulta 2000-luvulle huippunimiä lahtelaisessa mäkihypyssä ovat olleet mm. Jari Puikkonen, Toni Nieminen ja Janne Ahonen,
 - Vertaillaan vitriinissä olevia varusteita tämän päivän varusteisiin. Valokuvista voi huomata, että vanhemmissa kisoissa hyppääjät eivät käyttäneet kypärää. Hyppärimäestä on hypätty Suomessa eri aikoina kolmella erilaisella tyylillä:
 - Alkuvuosina hypättiin pystymäkihyppytyylillä ja kädet edessä hyppytyylillä. Ilmalennossa laskijan asento oli pystysuora ja sukset osoittivat ylöspäin. Tasapainoa pidettiin yllä pyörittämällä käsiä.
 - Aerodynaaminen tyyli kehitettiin 1950-luvulla. Ilmalennossa laskija oli rohkeassa etunojassa, täysin liikkumattomassa asennossa, kädet takana housunsaumassa tai joskus myös edessä. Tällä tyylillä on hypännyt mm. Matti Nykänen.
 - V-tyyli syntyi vuosien 1989 ja 1992 välillä. Ilmalennossa mäkihyppääjä levittää jalat v-asentoon. Tällä tyylillä hyppyjen pituudet kasvoivat ratkaisevasti vaikka tyyliä pidettiin aluksi virheenä ja asentoa rumana. Tällä tyylillä on hypännyt Toni Nieminen.
 - Voidaan kokeilla eri hyppyasentoja.

Kultaa ja kunniaa

Palkintovitriinissä on esillä hyvin erilaisia palkintoja, joilla urheilijoita on palkittu kautta aikojen. Esimerkkejä ovat mm. kello, rukintyvät, appelsiineja, lamppu, rahaa, pokaaleja

- Keskustellaan esim. siitä, millaisia palkintoja nykyään jaetaan

Ampumahiihto ja alppilajit

- Ampumahiihtovitriinissä on ampujahiihtäjä Mari Laukkasen (naimisissa Eder) hiihtoasu, sukset ja numeroliivi.
- Esillä on myös Mari Ederin ja Kaisa Mäkäräisen nimmarikortteja ja -tuotteita. Alppilajivitriinissä on esillä Peetu Piiraisen lumilauta sekä omatekoinen Suomen ja Euroopan ensimmäinen ja itsetehty lumilauta.

Toimintaosasto

Toimintaosastolla tutustumiskohteena on mäkihyppysimulaattori. Laitteessa hypätään Lahden suurmäestä. Simulaattorissa kokeillaan, mistä asioista koostuu onnistunut mäkihyppytuloks. Kukin oppilas hyppää kaksi hyppyä peräkkäin.

Museon asiakaspalvelun henkilökunta avustaa ryhmää mäkihyppysimulaattorilla tarvittaessa.

Miten hypätään mäkeä?

- Mäkihyppysä on erityisen tärkeää oikea ajoitus ja ponnistusvoima.
- Hyppyyn lähdetään joustamalla terävästi polvista alas. Hyppymäki lasketaan alas vakaassa kyykkyasennossa.
- Hyppy suoritetaan juuri ennen hyppyrin nokkaa hypäten voimakkaasti ylöspäin (huom. ei siis eteenpäin)
- Ponnistuksen jälkeinen liitovaihe tapahtuu seisomalla vakaasti paikoillaan.
- Liidon jälkeen laskeudutaan tekemällä telemark.

Ohjeet Nuoskatilan toiminnoista

Hiihtomuseolla toisen kerroksen Nuoska-tilassa tutustutaan ryhmittäin Salpausselkään ja kestävään kehitykseen. Tilassa on noin 15 istumapaikkaa, osa oppilaista voi ryhmäytyä matolle. Aikaa Nuuskatoimintoihin on noin 40 minuuttia.

Tarvittavat materiaalit Nuoskan tehtäviin saa mukaan Hiihtomuseon kassalta kangaskassissa. Kassista löytyvät pelilaudat ja -välineet, Salpausselkäoppaat, ristikot ja kynät. Kirjoitusaluslata ja äänestyslaatikko ovat Nuoskan sivupöydällä.

Oppilaat voivat opettajan valinnan mukaan aloittaa joko

1) Salpausselkäoppaasta + ristikosta tai 2) lautapelistä.

- 1) Salpausselkäopas (10 kpl) käsittelee Salpausselän syntyä, suppia, pohjavettä, jokaisenoikeuksia, Salpausselkä Geoparkia ja kestävä kehitystä. Oppaasta on myös selkokieli-versiot (4 kpl). Oppaat on elävöitetty piirretyllä jäälohkarehahmolla, joka seikkailee sivuilla. Oppaisiin tutustutaan yhdessä opettajan kanssa ryhmittäin tai pareittain. Tämän jälkeen ryhmille jaetaan ristikot oppaaseen liittyen, mallivastaus on kassissa. Ristikon toiselle puolelle ryhmä voi kirjata nimiehdotuksen jäälohkarehahmolle. Taiteltu vastauspaperi jätetään äänestyslaatikkoon sivupöydälle.
- 2) Lautapeli liittyy ilmastonmuutoksen torjuntaan arkielämän toimilla. Ilmastonmuutos vaikuttaa Urheilustadionillakin, sillä säilö- ja tykkilunta joudutaan käyttämään hiihtolatuksen ylläpitoon vuosittain.

Käytettävissä on 10 pelilautaa, joita pelataan 3-4 oppilaan ryhmissä. Pelilaudalla pääsee etenemään, kun toimii ilmastoystävällisesti esim. pyöräilemällä kouluun ja huonot valinnat tuottavat takapakkia. Erillistä peliohjetta ei tarvita, välineet mm. pelinappulat ovat kassissa. Peli-aika n. 10 minuuttia

Lopuksi paikat siistitään ja välineet kerätään kassiin, joka palautetaan kassalle tai jätetään seuraavalle ryhmälle.

Linkki lautapelin sivustolle:

https://climate.ec.europa.eu/system/files/2021-11/board_fi.pdf

LAHDEN SALPAUSSELKÄ

Lahti

HIIHTOMUSEO
SKI MUSEUM

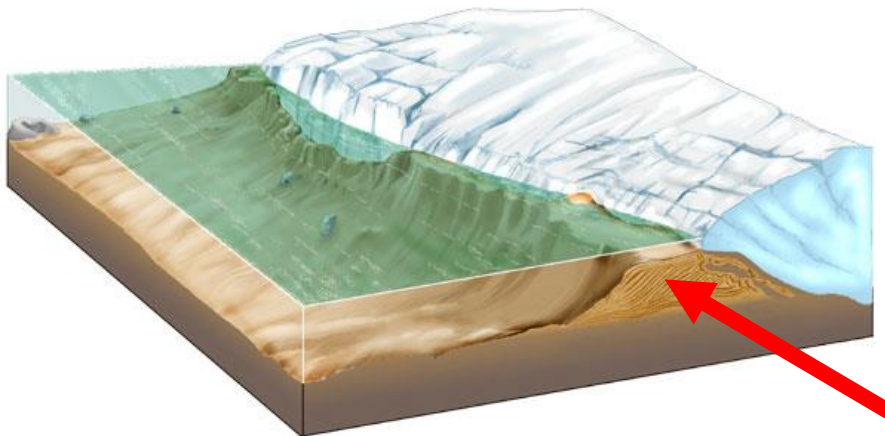

Salpausselkä
Geopark
FINLAND

Luontokoulu
KAISLA

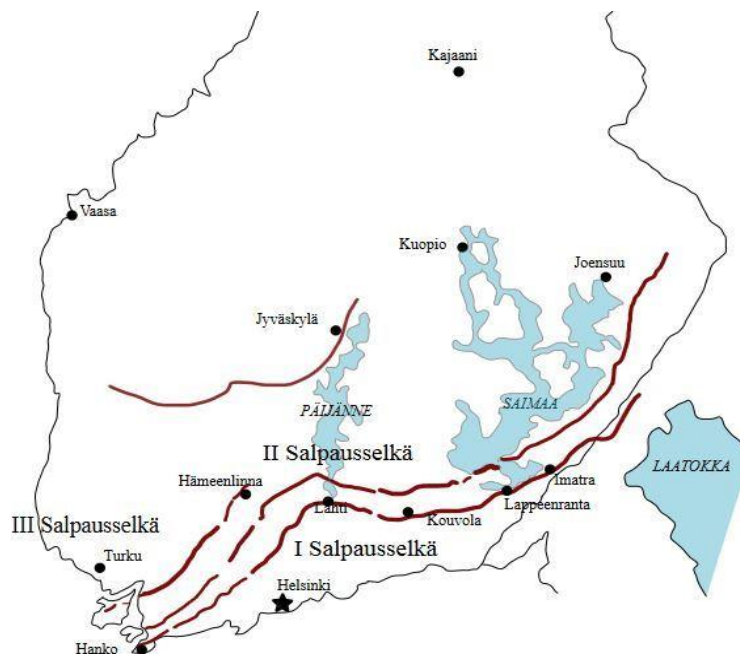
1. MIKÄ IHMEEN SALPAUSSELKÄ?

Salpausselkä syntyi viime jääkaudella noin 12 000 vuotta sitten. Sulavan mannerjäätikön pysähtyessä paikoilleen kuljettivat jäätikköjoet valtavat määrät maata mukanaan. Tästä maasta kerrostui hiekkaa ja soraa jäätikön reunaan. Kun jää sulsi pois, jäi tämä iso maavalli näkyviin.

Täällä Lahdessa ja Hollolassa Salpausselkä kohoaa jopa 70 metriä ympäristöstään. Ensimmäinen Salpausselkä halkoo eteläistä Suomea (katso kartta). Kokonaispituutta on yli 500 km ja leveys parhaimmillaan parisen kilometriä.

Jään sulamisen pysähtyessä sen reunaan kasaantui maata jäätikköjokien kuljettamana. Piirros Harri Kutvonen, GTK.

Ensimmäinen ja toinen Salpausselkä halkovat eteläistä Suomea. © CC, Jari Laamanen

2. MIKÄ ON SUPPA?

Lahden urheilustadionin maastoissa on paljon jyrkkiä ylä- ja alamäkiä. Osa näistä mäistä on suppia eli suppakuoppia. Ne ovat syntyneet, kun valtava jäälohkare on hautautunut maamassoihin jääkauden lopulla. Kun jää on sulanut pois, on ympäröivä maa romahtanut ja muodostunut suppa.

Joskus supan pohjaan on kertynyt vettä läpäisemätöntä ainesta. Silloin paikalle muodostuu lampi. Suojeltu Häränsilmän lampi lähellä Hiihtomuseota on syntynyt tällaiseen suppaan.

Häränsilmän lampi on syntynyt jääkauden loppupuolella valtavan jäälohkareen sulamispaikkaan.

Häränsilmään kaivautunut jäälohkare oli mestarihiiloutuja!
Kyseistä kaveria ei ole löydetty vielä tänäkään päivänä. Mihin
uskot sen menneen?

3. POHJAVESI

Pohjavesi on maanpinnan alla olevaa vettä. Sitä muodostuu sateen ja lumen sulamisvesien imeytyessä maahan. Lahdessa pohjavettä muodostuu paljon. Syy on Salpausselkä ja harjut, ne kun koostuvat hiekasta ja sorasta, jotka päästävät vettä hyvin lävitseen.

Lahden pohjavesi on kuuluisaa hyvästä maustaan. Hanoistamme tuleva vesi on puhdistettua pohjavettä. Pohjaveden laadun turvaamiseksi tulee Salpausselkää ja harjuja suojella. Me lahtelaiset voimme vaikuttaa pohjaveden laatuun välttämällä torjunta-aineiden käyttöä ja auton pesua kemikaaleilla pihalla. Näin maaperään ei pääse pohjavettä vahingoittavia aineita.

Tärkeimmät pohjavesialueet merkitään maastoon kyltein.

Lahden torilla on vesipiste, josta kaikki voivat ottaa vettä.

4. MITKÄ OVAT JOKAISENOIKEUDET?

Jokaisenoikeuksilla tarkoitetaan jokaisen oikeutta käyttää luontoa siitä riippumatta, kuka alueen omistaa. Luonnon käyttämiseen **ei tarvita** maanomistajan lupaa.

Meistä jokainen voi suojella luontoa noudattamalla jokaisenoikeuksia.

Jokaisenoikeudella saat

- liikkua jalan, hiihtäen ja pyöräillen luonnossa
- teltailla luonnossa
- poimia marjoja, sieniä ja rauhoittamattomia kasveja
- veneillä, uida ja kulkea jäällä
- onkia ja pilkkiä

Jokaisenoikeudella et saa

- vahingoittaa kasvavia puita
- ottaa sammalta tai jäkälää
- tehdä nuotiota toisen maalle
- häiritä kotirauhaa esimerkiksi meluamalla
- roskata
- häiritä eläimiä tai vahingoittaa linnun pesiä
- pitää koiraa irrallaan

Suojelualueilla voidaan tiukentaa näitä oikeuksia luonnonsuojelulailla.

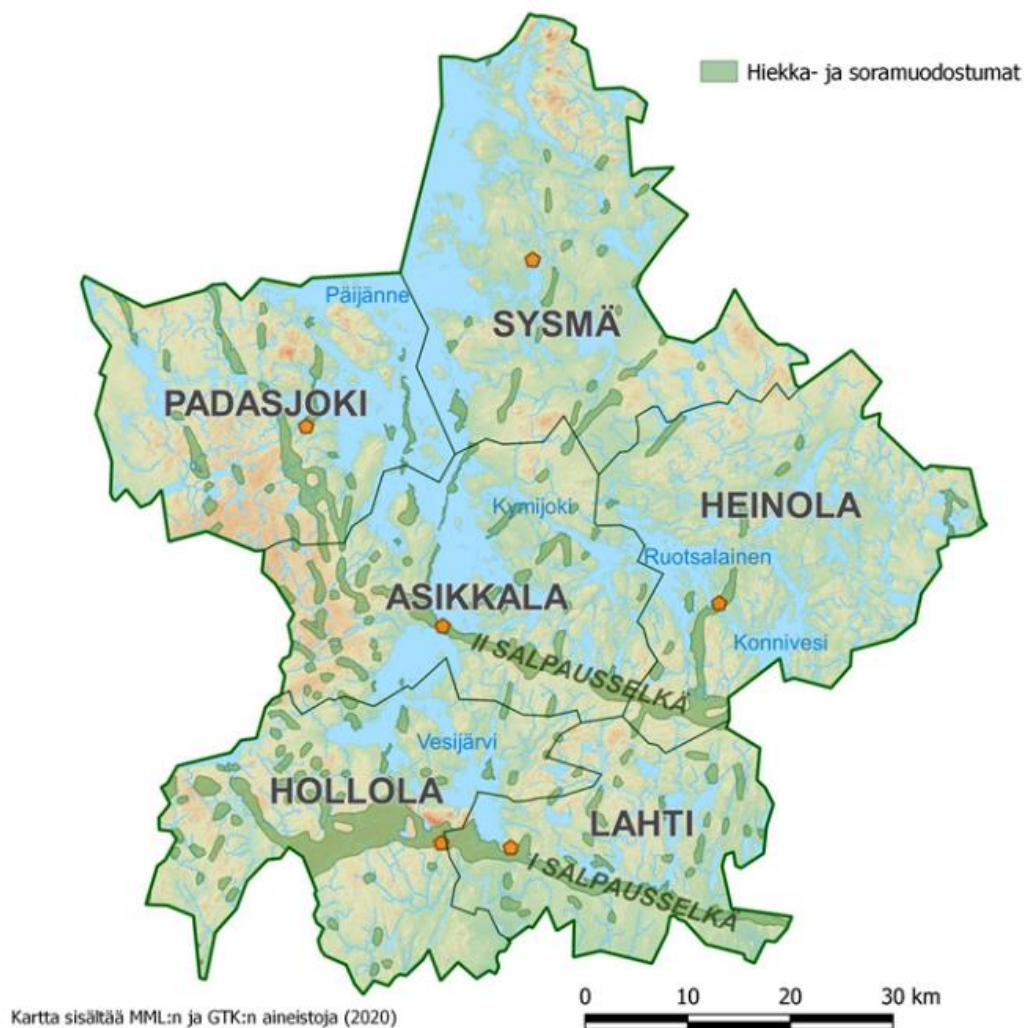

5. SALPAUSSELKÄ GEOPARK

Kartassa näkyy Salpausselkä Geopark-alue. Siihen kuuluu Lahti ja viisi muuta kuntaa. Ne ovat osa Yhdistyneiden kansakuntien eli YK:n valitsemia kallio- ja maaperältään ainutlaatuisia kohteita. Maailmanlaajuiseen verkostoon kuulu parisen sataa kohdetta ja määrä kasvaa vuosittain.

Salpausselkä Geopark edistää kestävää luontomatkailua. Se tukee myös alueen luonnon ja kulttuuriperinnön säilyttämistä.

Salpausselkä Geoparkiin kuuluvat kunnat ovat Padasjoki, Sysmä, Asikkala, Heinola, Hollola ja Lahti.

6. KESTÄVÄ KEHITYS

Kestävä kehitys on toimintaa, joka pyrkii ihmisen ja luonnon tasapainoon. Tämä tarkoittaa sitä, ettei luonnonvaroja käytettäisi liikaa vaan turvataan niiden riittävyys myös tulevaisuudessa. Luonnonvaroja ovat esimerkiksi metsät, vesi ja metallit.

.

Miten sinä voit vaikuttaa?

Arkielämässä kestävää kehitystä voi toteuttaa monin tavoin. Tässä esimerkkejä:

- ✓ Vältä turhaa kuluttamista
- ✓ Lajittele roskat
- ✓ Suosi kasvisruokaa
- ✓ Tee lyhyet matkat jalan tai pyörällä
- ✓ Tee pitkät matkat linja-autolla tai muilla joukkoliikennevälineillä
- ✓ Lyhennä lämpimässä suihkussa vietettyä aikaa
- ✓ Laske sisälämpötilaa

Kuten huomaat, vaikuttamisen tapoja on monia. Yhdessä tehtyinä pienilläkin teoilla on suuri merkitys!

LAHDEN SALPAUSSELKÄ

selkokielellä

Lahti

HIIHTOMUSEO
SKI MUSEUM

Salpausselkä
Geopark
FINLAND

Luontokoulu
KAISLA

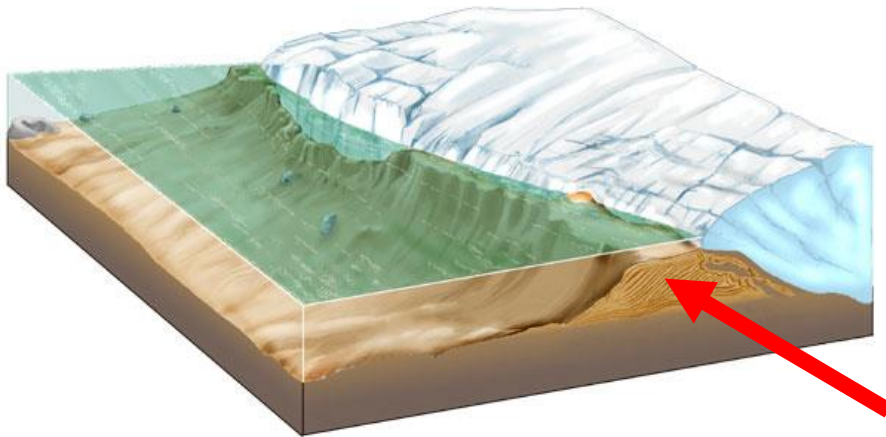
1. MIKÄ ON SALPAUSSELKÄ?

Salpausselkä on pitkä ja kapea maavalli.

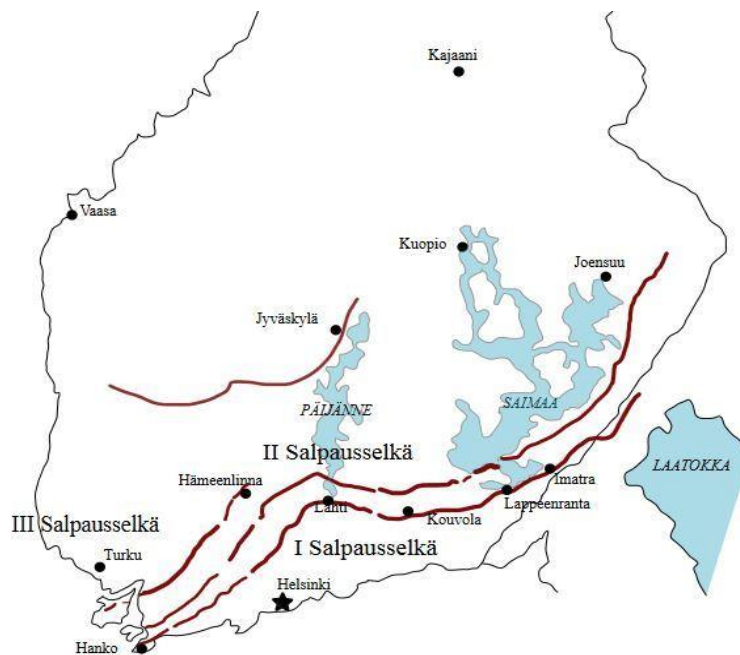
Salpausselkä syntyi jääkaudella noin 12 000 vuotta sitten.

Salpausselkä syntyi jään eteen, kun jää pysähtyi paikalleen.

Lahti sijaitsee Salpausselän päällä.

Jään reunaan kasaantui maata jäätikköjokien kuljettamana. Piirros Harri Kutvonen, GTK.

Ensimmäinen ja toinen Salpausselkä kulkevat läpi Etelä-Suomen. © CC, Jari Laamanen

2. MIKÄ ON SUPPA?

Suppa on valtava kuoppa maassa.

Suppa on syntynyt jääkaudella noin 12 000 vuotta sitten.

Suppa on syntynyt, kun maahan hautautunut iso jäälohkare on sulanut.

Hiihtomuseon lähellä on paljon suppia metsissä

Häränsilmän lampi on syntynyt suppaan. (Katso kuva)

Isot jäälohkareet sulivat pois, mutta me pienet tullaan joka talvi!

3. MITÄ ON POHJAVESI?

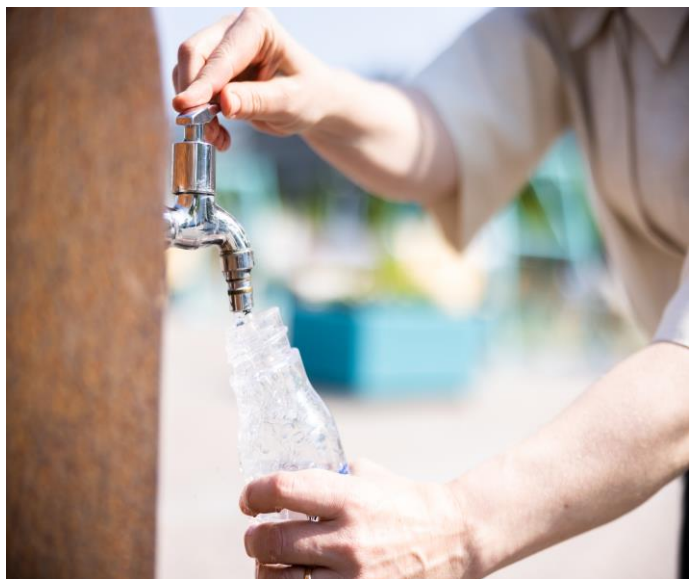
Pohjavesi on maanpinnan alla olevaa vettä.

Pohjavettä syntyy, kun sade ja lumi imeytyvät maahan.

Pohjavettä syntyy paljon, kun maa on hiekkaa ja soraa.

Lahdessa syntyy paljon pohjavettä, koska Salpausselkä on enimmäkseen hiekkaa ja soraa.

Pohjavesi maistuu hyvältä. Me saamme pohjavettä hanasta.

Pohjavesialueet merkitään kylteillä.

Lahden torilla on hana, josta saa ottaa vettä.

4. MITKÄ OVAT JOKAISENOIKEUDET?

Jokaisenoikeudet tarkoittaa jokaisen oikeutta käyttää luontoa.

Luonnon käyttämiseen **ei tarvita lupaa** maanomistajalta.

Jokainen voi suojella luontoa, kun noudattaa jokaisenoikeuksia.

Jokaisenoikeudella

- saat kävellä, hiihtää ja ajaa pyörällä luonnossa
- saat yöpyä luonnossa
- saat kerätä marjoja ja sieniä
- saat uida ja kävellä jäällä
- saat onkia

Jokaisenoikeudella

- et saa vahingoittaa puita
- et saa ottaa sammalta, jäkälää tai puuta
- et saa tehdä nuotiota
- et saa meluta
- et saa roskata
- et saa häiritä eläimiä
- et saa vahingoittaa linnun pesiä ja poikasia

Suojelualueilla voi olla tiukemmat säännöt.

5. SALPAUSSELKÄ GEOPARK

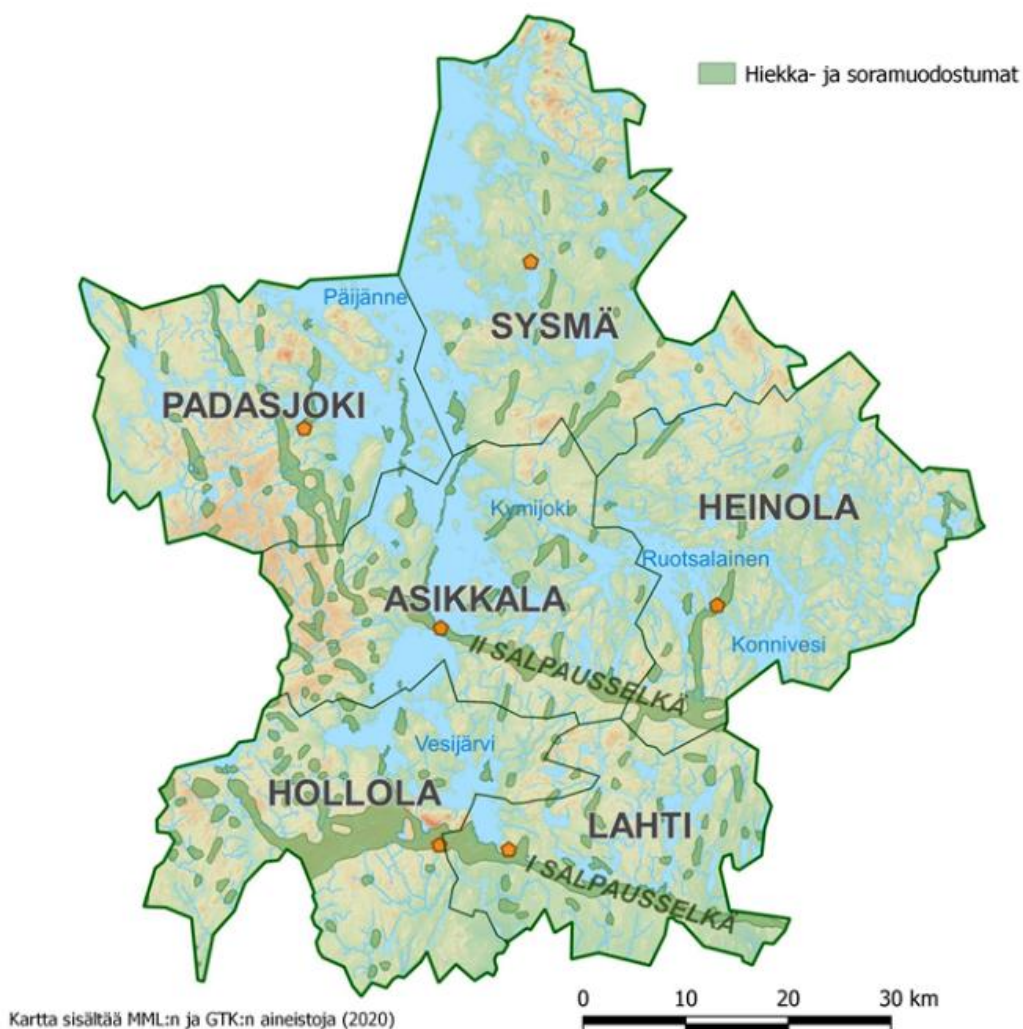

Lahti, Hollola, Asikkala, Heinola, Padasjoki ja Sysmä kuuluvat Salpausselkä Geopark-alueeseen. (Katso kartta)

Geopark-alueet ovat Yhdistyneiden kansakuntien eli YK:n valitsemia.

Geopark-alueiden maaperä ja kallioperä ovat ainutlaatuisia.

Salpausselkä Geopark haluaa säilyttää alueen luontoa ja historiaa.

Salpausselkä Geoparkin alue.

6. MITÄ ON KESTÄVÄ KEHITYS?

Kestävän kehityksen tavoitteena on ihmisen ja luonnon tasapaino.

Luonnonvaroja pitää säästää myös tulevaisuuteen.

Nyt käytämme luonnonvaroja liikaa.

Luonnonvaroja ovat esimerkiksi vesi, metallit ja metsät.

Miten sinä voit vaikuttaa?

Jokainen ihminen voi toimia kestävästi. Tässä esimerkkejä:

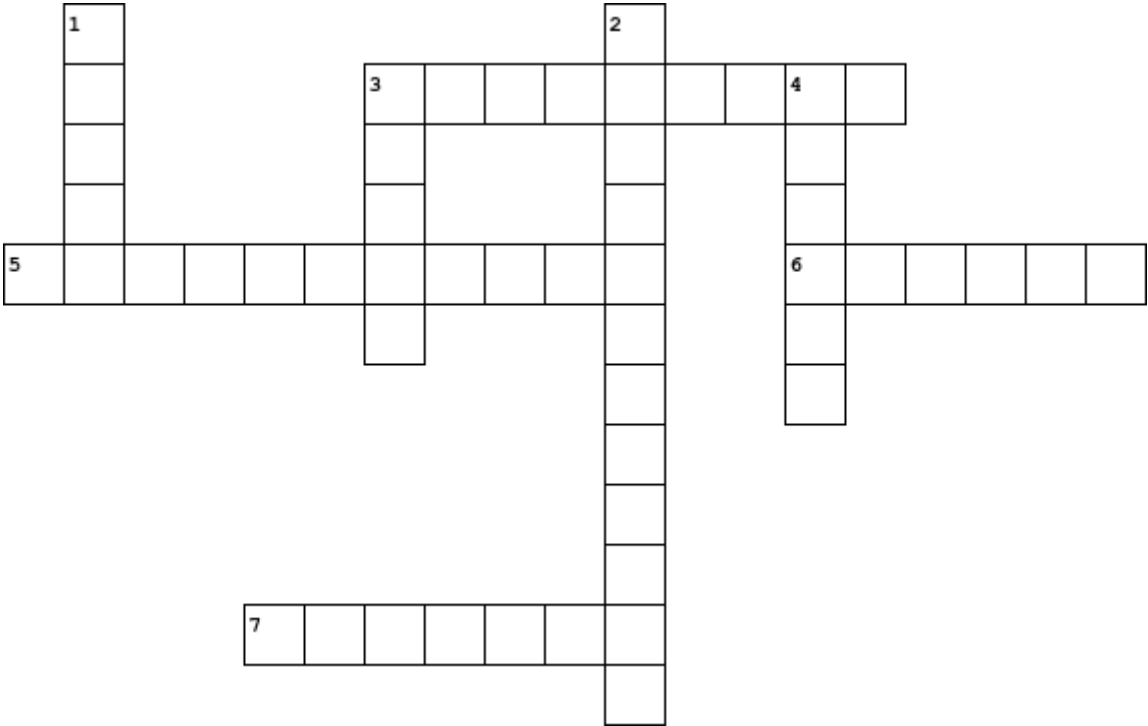
- ✓ Älä ostaa turhaa
- ✓ Lajittele roskat
- ✓ Syö enemmän kasvisruokaa
- ✓ Kulje jalan tai pyörällä
- ✓ Kulje pitkät matkat esimerkiksi bussilla tai junalla
- ✓ Lyhennä aikaa lämpimässä suihkussa
- ✓ Laske sisälämpötilaa

Voit siis vaikuttaa monella eri tavalla. Pienilläkin teoilla on suuri merkitys!

Lahden Salpausselkä

Ratkaiskaa ristikko. Suluissa olevat numerot kertovat mistä kappaleesta tieto löytyy.

PYSTYYN

1. Tämä on syntynyt, kun iso jäälohkare on sulanut (2)
2. Iso maavalli, joka on syntynyt jääkaudella (1)
3. Kulje tällä lyhyet matkat (6)
4. Tätä et saa ottaa luonnosta (4)

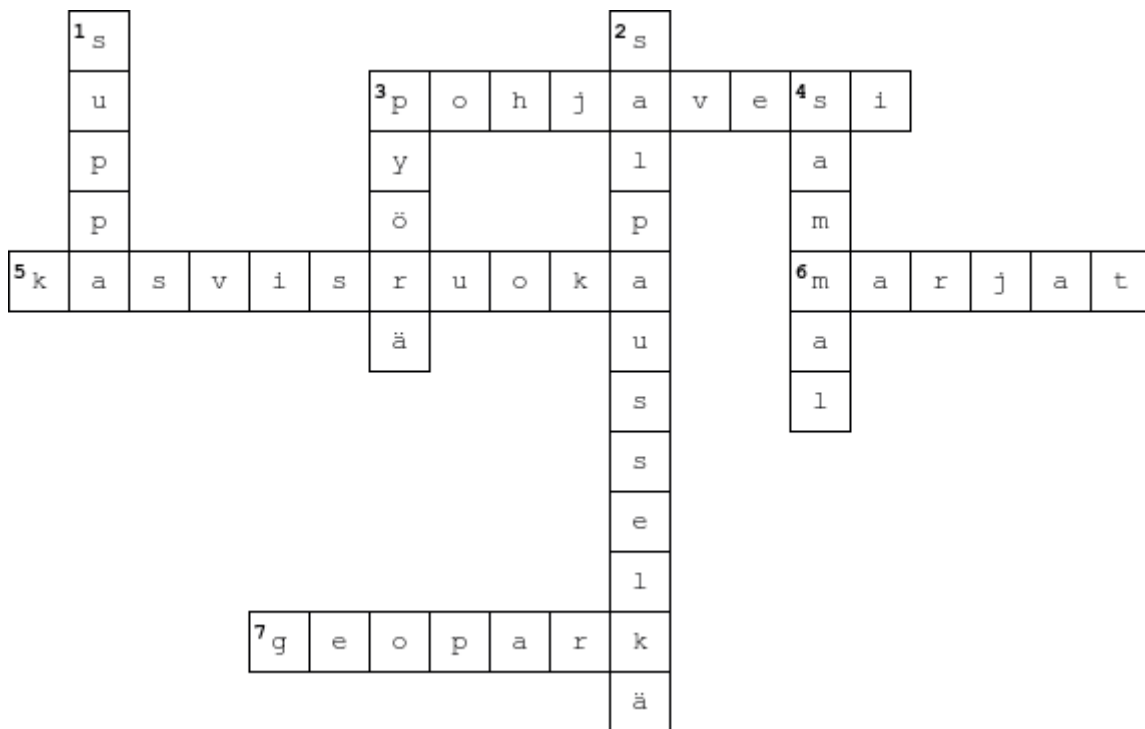
VAAKAAN

3. Tätä tulee hanasta Lahdessa (3)
5. Syö tätä, niin tuet kestäväää kehitystä (6)
6. Näitä saat kerätä luonnosta (4)
7. Kansainvälinen verkosto, johon Salpausselkä kuuluu (5)

Lahden Salpausselkä

(ristikon vastaukset opettajalle)

Ratkaiskaa ristikko. Suluissa olevat numerot kertovat mistä kappaleesta tieto löytyy.

PYSTYYN

1. Tämä on syntynyt, kun iso jäälohkare on sulanut (2)
2. Iso maavalli, joka on syntynyt jääkaudella (1)
3. Kulje tällä lyhyet matkat (6)

Tätä et saa ottaa luonnosta (4)

VAAKAAN

3. Tätä tulee hanasta Lahdessa (3)
5. Syö tätä, niin tuet kestäväää kehitystä (6)
6. Näitä saat kerätä luonnosta (4)
7. Kansainvälinen verkosto, johon Salpausselkä kuuluu (5)

